

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/89356,Standgericht-dla-rejencji-ciechanowskiej-i-okregu-Suwalki.html>

Z zasobu IPN

ARTYKUŁ

***Standgericht* dla rejencji ciechanowskiej i okręgu Suwałki**

OKRES HISTORYCZNY

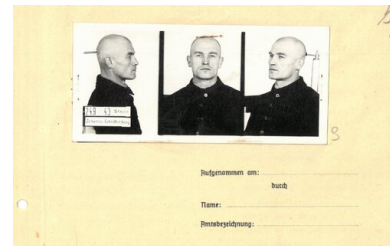
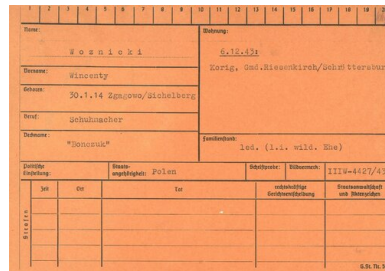
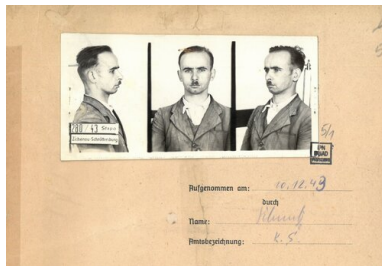
(1939-1945) II wojna światowa

Autor: DOROTA GRZECHOCIŃSKA 04.02.2022

4 lutego 1944 r. niemiecki sąd doraźny (*Standgericht*) dla rejencji ciechanowskiej i okręgu Suwałki wydał w więzieniu policyjnym w Forcie III w Pomiechówku wyroki śmierci na ponad 100 żołnierzy Armii Krajowej.

Większość z nich działała w ramach Inspektoratu Płocko-Sierpeckiego. W zeznaniu byłego więźnia Bolesława Czaplckiego czytamy:

„W tym dniu przyjechało do Pomiechówka «Hauptgestapo» z Płocka i każdego z nas wzywali do biura komendanta w celu odczytania protokołu (...). Każdy mógł powiedzieć: tak było lub nie. Przeważnie każdy mówił tak było, by uniknąć dalszego bicia.”

Karta ze zdjęciami sygnalitycznymi Wincentego Woźnickiego - akta śledcze gestapo. Z zasobu IPN

Karta z kartoteki Wincentego Woźnickiego „Bończuka”, ujętego przez Niemców 6 grudnia 1943 r. w związku z likwidacją konfidenta gestapo. Z zasobu IPN

Karta ze zdjęciami sygnalitycznymi Bolesława Kossowskiego „Konrada”, komendanta Kedywu w Inspektoracie Płocko-Sierpeckim AK, ujętego przez Niemców 3 września 1943 r. - akta śledcze gestapo. Z zasobu IPN

Śmierć „o szarówce”

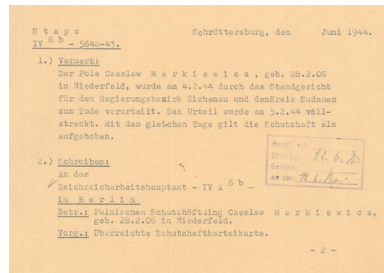
Skazanych na śmierć Niemcy powiesili jeszcze tego samego dnia w Forcie III w Pomiechówku. Dokładna liczba ofiar nie jest znana. Według relacji świadków egzekucja zakończyła się „o szarówce”. Prawdopodobnie tego dnia nie stracono jednak wszystkich skazanych. Świadczą o tym zapisy w aktach gestapo placówki w Ciechanowie-Płocku dotyczące Czesława Markiewicza ps. Zawisza, komendanta placówki AK Podolszyce.

Według nich wyrok wydany na niego 4 lutego wykonano 5 lutego 1944 r.

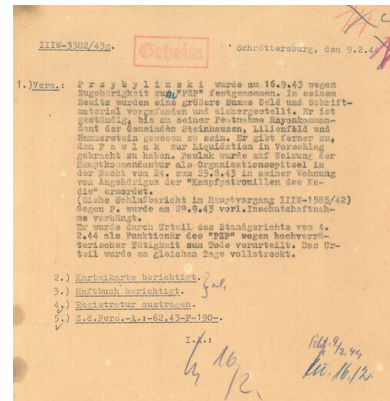
W aktach śledztw prowadzonych przez wspomniane gestapo znajduje się lista nazwisk 24 żołnierzy AK Obwodu Płock skazanych na śmierć 4 lutego. W niektórych aktach zachowały się fotografie sygnalityczne wykonane w więzieniu oraz karty w kartotece osobowej gestapo.

Karta ze zdjęciami sygnalitycznymi Czesława Markiewicza „Zawiszy”, komendanta placówki AK Podolszyce - akta śledcze gestapo. Z zasobu IPN

Dokument potwierdzający wykonanie wyroku śmierci pochodzący z akt śledczych Czesława Markiewicza [Z niemieckiego: *Polak Czesław Markiewicz ur. 28.02.1906 r. w Podolszyczach został 4.02.1944 r. przez sąd doraźny dla rejencji ciechanowskiej i okręgu Suwałki skazany na śmierć. Wyrok wykonano 5.02.1944 r. Z tym dniem uchyla się areszt ochronny.*] Z zasobu IPN

Dokument z akt śledczych Józefa Przybylińskiego „Bohuna”, ujętego przez gestapo 19 września 1943 r. Według dokumentu J. Przybyliński został 4 lutego 1944 r. skazany na śmierć wyrokiem okupacyjnego, niemieckiego sądu doraźnego z powodu „wysoce zdradliwej działalności” jako funkcjonariusz „PZP” (krypt. AK). Z zasobu IPN

Za sprawą konfidentów

Zamordowani zostali ujęci podczas prowadzonych przez gestapo od połowy 1943 r. serii aresztowań, do których przyczyniła się działalność konfidentów. Niemcy przechwycili również materiały dekonspirujące członków płockiej AK podczas zatrzymania jednego z łączników, na terenie placówki AK Bielsk. Tą drogą doszło do ujęcia Mateusza Fałkowskiego ps. Sęk, komendanta Obwodu AK Płock. Jego aresztowanie pociągnęło za sobą kolejne zatrzymania wśród członków sztabu Obwodu i Inspektoratu Płocko-Sierpeckiego AK. Brutalne przesłuchania w siedzibie gestapo w Płocku, podczas których więźniowie byli bestialsko

katowani, zakończyły się wyrokami śmierci.

Ofiary załamania się „Sępa”?

Na liście skazanych figurują nazwiska żołnierzy oddziałów dywersyjnych Kedywu: Bolesława Kossowskiego ps. Konrad, Kuba, Wilk – szefa Kedywu, Józefa Przybylińskiego ps. Bohun – komendanta placówki AK Bielsk, Wincentego Woźnickiego ps. Bończuk, Ludwika Parzuchowskiego ps. Lis oraz Bronisława Jankowskiego ps. Sikorka, Broniek – żołnierzy plutonów bojowych i drużyn placówki AK Łęg. Postawiono im zarzut udziału w akcji bojowej, podczas której wykonano wyrok śmierci na konfidentie gestapo o nazwisku Pawlak (akcja miała miejsce w nocy z 24 na 25 sierpnia 1943 r. na terenie placówki Bielsk). Według ustaleń gestapo do wyjaśnienia okoliczności zamordowania Pawlaka, a także rozpracowania struktur AK w mieście i powiecie Płock, miały się przyczynić zeznania M. Fałkowskiego.

Imię: 7 a l s o w e k i		Data: 22.9.43	
Nazwisko: M a t e u s z		Opowitany, An Markt ?	
Adres: 7.10.35.21000			
Wzrost: 1,70 m			
Wykształcenie: cz. Lechner, szl. Schachtstr.			
Zawód: "Sępa"		Stan: getrennt lebend	
Data: 1.11.44		IP	
Miejsce: Polen		Numer: IIIW-378/43g	
Wzrost: 1,70 m			
Ciężar ciała: 70 kg			
Ciepota ciała: 36,6°C			
Ciężar serca: 240 g			
Ciężar płuc: 200 g			
Ciężar wątroby: 1,2 kg			
Ciężar nerek: 100 g			
Ciężar pęcherzyka żółciowego: 40 g			
Ciężar trzustki: 60 g			
Ciężar śledziony: 150 g			
Ciężar wątroby: 1,2 kg			
Ciężar nerek: 100 g			
Ciężar pęcherzyka żółciowego: 40 g			
Ciężar trzustki: 60 g			
Ciężar śledziony: 150 g			

Datum	Wzrost	Temperatura
24.9.43	1,70 m	36,6°C
11.11.44	1,70 m	36,6°C

24.9.43 P. wurde am 18.9.43 wegen Zugehörigkeit zur poln. "PZP" festgenommen. Die Ermittlung dauerte noch am 24.9.43. wurde Antrag auf vorläufige Haftnahme gestellt.

11.11.44 P. wurde am 11.11.44 in die Haft genommen. Die Ermittlung dauerte noch am 11.11.44. wurde Antrag auf vorläufige Haftnahme gestellt.

Geheime Staatspolizei		Erfolgsnummer, Amt: 104	
Staatspolizeiliche Direktion / Ostpreußen		Einlieferungsanzeige	
S. Nr. 104/43		104 Sum. 60.43. In den Folgen - Gestapofolge	
Schlüssen am 9.12.		eingeliefert am 9.12.43 194 um 10U	
in Ostpreußen			
1. Zuständig: - K. A. K. W. K. I., Provinzial, Ostpreußen		2. Datum: 24.10.43	
3. Erstat: -		4. Ort: -	
5. Urt: -		6. Minder: -	
7. Unterschrift: -		8. Unterschrift: -	

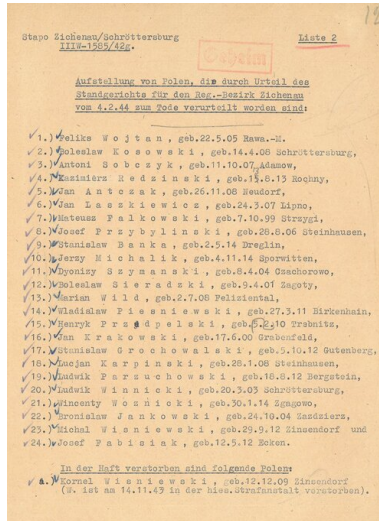
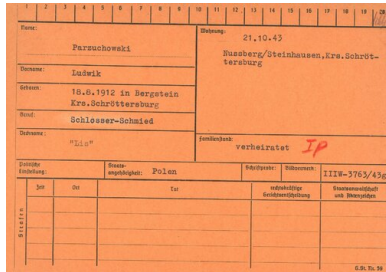
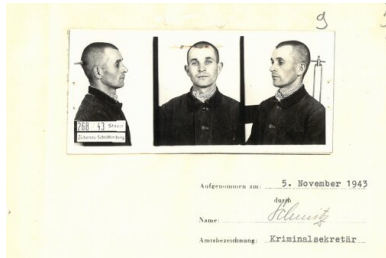
Karta z kartoteki Mateusza Fałkowskiego „Sępa”, komendanta Obwodu Płock AK, ujętego przez Niemców 18 września 1943 r. Wyrokiem doraźnego 4 lutego 1944 r. M. Fałkowski został skazany na śmierć z powodu „wysokiej zdradliwej działalności”. Wyrok Niemcy wykonali tego samego dnia. Z zasobu IPN

Odwrocie karty z kartoteki Mateusza Fałkowskiego „Sępa” z adnotacjami o śledztwie gestapo. Według nich M. Fałkowski od jesieni 1942 r. pełnił funkcję komendanta Obwodu Płock „PZP” (kryptonim AK). Na podstawie uzyskanych od niego zeznań rozpoznano struktury organizacji w mieście i powiecie Płock. Wyjaśniano także sprawę zamordowania Pawlaka z Bielska. Z zasobu IPN

Dokument potwierdzający przyjęcie do niemieckiego więzienia w Płocku Bronisława Jankowskiego „Sikorki”, ujętego przez Niemców 9 grudnia 1943 r. w związku z likwidacją konfidenta gestapo. Z zasobu IPN

4 lutego został stracony również Jan Laszkiewicz ps. Sas, Orkan – szef referatu II (wywiad) w Inspektoracie Płocko-Sierpeckim, wcześniej współzałożyciel płockiego Tajnego Hufca Harcerskiego (konspiracyjna organizacja harcerska powołana w październiku 1939 r.). Referat ten posiadał dobrze zorganizowaną sieć wywiadowców, rekrutujących się spośród harcerzy. W toku kilkumiesięcznego, brutalnego śledztwa Jan Laszkiewicz był m.in. konfrontowany z M. Fałkowskim.

24 nazwiska osób wykazanych na liście znajdującej się w aktach gestapo to zaledwie niewielka część nazwisk wszystkich straconych w tej egzekucji. Wiadomo, że tego dnia zostali powieszani, nie uwzględnieni na liście, żołnierze placówki AK Borowiczki: Stefan Garwacki, Jan Zaleski ps. Chłopicki, Ludwik Lewalski ps. Orzeł. Śmierć ponieśli także żołnierze sztabu placówki AK Zatory (powiat pułtuski): komendant Marceli Rzewnicki ps. Młynarz, Dąb, Feliks Jakubowski ps. Topór oraz Zygmunt Zyblewski ps. Zaz. Mamy nadzieję, że w toku kwerend prowadzonych w zasobie archiwalnym IPN zostaną ustalone kolejne nazwiska osób zamordowanych 4 lutego 1944 r. w Forcie III w Pomiechówku.

Karta ze zdjęciami sygnalizacyjnymi Ludwika Parzuchowskiego - akta śledcze gestapo. Z zasobu IPN

Karta z kartoteki Ludwika Parzuchowskiego „Lisa”, ujętego przez Niemców 21 października 1943 r. w związku z likwidacją przez AK konfidenta gestapo. Z zasobu IPN

Lista nazwisk żołnierzy AK Obwodu Płock, którzy 4 lutego 1944 r. zostali skazani na śmierć na podstawie wyroku okupacyjnego, niemieckiego sądu doraźnego dla rejencji ciechanowskiej i okręgu Suwałki.

Tego samego dnia Niemcy
**powiesili ich w Forcie III w
Pomiechówku. Wymieniony
poniżej Kornel Wiśniewski zmarł
w niemieckim więzieniu w Płocku
14 listopada 1943 r. Z zasobu IPN**

Więcej interesujących materiałów na profilu Archiwum IPN

COFNIJ SIĘ